

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Martia, Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhile pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articoll nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Cualificarea învățătorilor.

Sibiu, 22 Februarie n.

Legea fundamentală de instrucțiune, votată în parlamentul țării noastre, dă voie confesiunilor, ca să înființeze și să susțină institute pedagogice cu limba de instrucțiune din biserica lor, și în chipul acesta ele, confesiunile, se crescă ceta puterilor didactice pentru școalele lor confesionale.

Enunțat acest principiu în legea fundamentală din patria noastră, de bună seamă în spiritul legilor liberale de la 1868, de a se desvolta și de a se organiza școalele confesionale, ca prin mediul lor să strabată lumina și cultura în sinul poporului din patrie, confesiunile din patria noastră și-au organizat în conformitate cu dispozițiunile legii institutele lor pedagogice, și cu deosebire planul de învățământ l'au întocmit după dispozițiunile legii fundamentale, care a normat instrucțiunea în patria noastră.

Ductul, tendința legii noastre de instrucțiune de la 1868 a fost principiul: Fie-care elev în limba sa maternă să primească instrucțiunea până unde se începe învățământul superior (academie, universitate).

Principiul acesta a fost nu numai enunțat în legea fundamentală de instrucțiune, ci el a fost pus în practică chiar și în școalele comunale, și n cele înființate de câtră stat.

La 5 ani după aducerea acestei legi, când vorba era de înființarea unui gimnasiu cu limbă de propunere sârbă, cel mai mare bărbat de stat al Ungariei, Francisc Deák, a ridicat cuvântul în favorul principiului din legea de instrucțiune, și a fost pentru înființarea gimnasiului cu limba de propunere sârbă.

În decursul timpului vederile omienilor s'au schimbat și azi alte curente băntuesc în patria noastră, de alte ten-

dințe sunt conduse chiar și cercurile cele mai înalte.

Le-am amintit acestea spre a înțelege lucrurile, la cari voim să ajungem.

Tot acea lege de instrucțiune enunță ca principiu, că pentru cariera de învățătoriu se pot pregăti omienii și în cale privată, dacă fac esamene în regulă la institutele publice din patria noastră.

Principiul acesta este susținut la toate școalele până în ziua de azi.

S'a întâmplat deci în decursul timpului, că fetele noastre cari doriau să fie aplicate ca învățătoare, făceau esamene private la institutele noastre pedagogice confesionale, și după terminarea cursurilor și facerea anilor obligați de practică, se supuneau esamenului de calificare învățătoresc.

Peste 30 de ani acesta a fost practica în patria noastră, și în modul acesta s'au calificat învățătoarele noastre, cari în lipsa cea simțită de învățători calificați ne făceau cele mai bune servicii în școalele noastre confesionale.

În statul nostru de mult timp băntue un curent cu totul opus principiului din legea de instrucțiune.

Să se iee din mâinile confesiunilor școalele, să se iee din mâinile confesiunilor la locul prim creșterea și calificarea învățătorilor.

Cu un cuvânt, întrégă instrucția publică să fie pusă în mâna statului.

Să fie dată întrégă instrucția publică de jos până sus șovinismului neșaios, care devastază în patria noastră.

Cercurile normative în privința acesta observă o moderațiune ore-care.

Cam înainte cu 2 ani ministrul de culte prin o ordinațiune a dispus, ca fetele să pótă face esamene private numai la institute de învățământ de fete.

Deore-ce noi Românii nu avem preparamdii de fete, acelea dintre fetele

noștre, cari doresc a se cualifica pentru cariera de învățătoare, au să facă esamene la institute pedagogice ungurești.

Dispoziția acesta, în lipsa de normă în lege, este basată pe analogie.

Am ajuns deci noi confesiunile, că nu ne mai putem crește noi pe fiitórele noastre învățătoare, nu mai putem noi cualifica pe fiitórele noastre învățătoare, deore-ce noi nu avem pedagogii de fete, unde acelea să pótă studia, să pótă face esamene în virtutea dispozițiunilor, cari au urmat de la ministeriul nostru de culte.

Prin dispozițiunea acesta nu am fost atinși numai noi Românii, ci au fost atinse cu o lovitură toate naționalitățile din statul nostru, deore-ce nici una dintre naționalitățile de la noi nu au preparamdii de fete.

Trebuie deci să se facă ceva, ca să putem crește și cualifica și noi învățătoare pentru școalele noastre, căci avem mare trebuință de ele.

Pasul prim l'au făcut compatrioții nostri Sași. Ce au făcut ei, vom vedé.

Audiență și consiliu ministerial. Sâmbăta înainte de amiază ministrul-president Tisza a fost primit în audiență la M. Sa, peste zi a lucrat la rezolvirea agendelor de resort, ear' după amiază la 5 ore a luat parte la prânzul delegațional, dat în Hofburg. Sâmbăta noptea a plecat la Budapesta, spre a presida consiliului ministerial ținut Dumneacă, ear' Dumneacă s'era a plecat de nou la Viena, spre a lua parte la ședințele plenare ale delegațiunii ungare, cari s'au început azi și cari promit a fi cam furtunoase, cestuinea „reformelor militare” fiind încă tot măr de cêrtă între cele două părți ale monarhiei. Ce place Magarilor resping Austriacii; insistența Austriacilor pentru a nu se schimba nimic în armată, face nêraz Magarilor. Cine va învinge? Eapt e, că în o ședință de Sâmbăta a delegațiunii austriace ministrul de războiu a zis, privitoriu la armată, că „es bleibt Alles beim Alten”.

Iubileul societății academice „Junimea”.

(Raport special).

Cernăuți, 15 Febr. n.

(Urmare).

Șirul festivităților.

Luni în 8 Februarie a fost ziua primirii oșpeților. Din toate părțile Bucovinei au grăbit amicii „Junimei” să iee parte la sêrbări. În oraș se observa o mișcare mai vie de cât altădată.

Din regatul României au sosit prinții: Moruzzi, Leon și Alexandru Ghica, apoi alte persoane private. În numele Ligii culturale a sosit dl Al. Florescu, secretariul ei. „Uniunea studenților” din București a fost reprezentată prin dnii Nicu Fortunesco, Titu Azentie, Radu Pancu și Petru Dorea, ear' „Societ. stud. Const. Bosianu” prin dl Căpățînă. Mare a fost bucuria când au sosit dnii Covatâ și Cica, delegații studenților macedo-români din București. Din partea societății sore „România Jună” din Viena au sosit ca delegați dnii G. Novacovici și Cercavski. Societatea soră din Budapesta „Petru Maior” a trimis ca reprezentanți pe dnii Seb. Stanca și Horia Petrescu (și mare fu bucuria „Vilei Transilvania” și a „Stăpânului” ei).

Toți delegații societăților au fost întimpinați la gară din partea comitetului societății „Junimea” și a multor membrii ai ei.

Zilele iubilare au fost Marți în 9 și Mercuri 10 Febr. Marți dimineța la orele 9 s'a început șirul sêrbărilor cu serviciu divin oficiat în catedrală, la care au liturgisit părintele protopr. Ioan cav. de Bejan cu asistența dlor profesori de la facultatea teologică Dr. Teodor Iarnavski și Dr. Vasile Găină.

La serviciul divin au luat parte afară de delegații societăților și de „Junimeni”, un public numeros din oraș și provincie.

O impresie deosebit de plăcută a făcut mai ales asupra oșpeților împrejurarea, că liturgia în B-dur, cântată de corul mixt compus din Junimeni și dșorele române, — e compoziția originală a unui membru activ al „Junimei”, a tinerului stud. fil. C. Șandru.

Acesta liturgie, pe lângă frumseța și variabilitatea acordurilor, intrunește condiții-

FOIȘORĂ

Igiena scolară

de Dr. I. Ben.

(Urmare).

Pentru școalele dela sate e mai potrivit, dacă latrina conduce fecaliile într'un recipient fix, în o groapă. De altfel să sperăm, că va fi dat omenimii a vedea canalizate și comunele rurale. Cum s'au construit apaducte și s'a introdus ici-colea lumina electrică, pentru ce să nu fie posibilă și o canalizare?

Recipientul poate fi rotund, eliptic sau cvadrat; în cazul din urmă unghiurile trebuesc rotundite.

Păreții recipientului să se construească astfel, ca să fie impermeabili pentru lichidele ce cuprinde, și dacă se construiesc în apropierea edificiului școlar, cel puțin 1 metru departe de zidul acestuia. Cărămida bine arsă și tencueala de cement ofer destulă garanție. Pentru mai bună siguranță recipientul se poate încunjura cu un al doilea zid, iar întră ambele ziduri să se bată un strat de lut, gros de circa 5 cm. Baza (fundul) recipientului este a se lucra cu cea mai mare îngrijire.

Latrinele, respective recipientele lor să se curățe în fiecare an cel puțin de 3—4 ori; curățirea să fie totdeauna perfectă.

Gropi neziduite, cari după un timp oare care — să se umplă cu pământ, mutându-se latrina la alt loc, nu sunt permise.

Școalele mixte să aibă latrine separate pentru băieți și separate pentru fete, precum și separate pentru profesori și separate pentru profesoare.

Tot la 15—20 copii să se vină câte un ședut (gaură), despărțit unul de altul pentru a nu fi jenați copiii și a nu se incomoda reciproc.

Spațiul necesar pentru un ședut îl arată următoarele măsuri: lungimea 1'40 m, lățimea 0'60 m și înălțimea 0'25—0'40 m, iar gaura să aibă următoarele dimensiuni: diametrul sagital (anterior-posterior) 25—30 cm și cel transversal (din dreapta în stânga) 20—25 cm

Latrinele pentru băieți să aibă și un pisoar special, care — după puțină — să conducă urina în un rezervor, de unde să se poată golii mai adeseori și mai ușor. În schimb latrinele pentru fete să se înzestreze cu un procent mai mare de ședuturi.

Ori-cum s'ar construi pisoarul, s. e. un părete la basă cu un pârâu, care couduce în rezervor, sau mai multe recipiente (basinuri), cari asemenea conduc fiecare în rezervor, să se aibă strict în vedere, ca materialul întrebuințat să fie impermeabil pentru urină, ușor de curățit și să nu absoarbă urina.

Pisoarele să se curățe în fiecare zi după oarele de prelegere. Să se spele cu apă și să se frece bine cu mătura.

Unde nu e cu puțină construirea unui pisoar în toată forma, să se întrebuințeze spre acest scop un butoiu desfundat sau o oală mare de faianță. Dar acestea sa se golească zilnic și să se curățe cu multă băgare de samă.

Copiii de școală, mari și mici, au un obicei urit. Ei se suie pe scaunul (ședutul) latrinei, murdărind astfel scândura scaunului cât prin fecalii cât prin urină. Obiceul acesta și-l

insușesc la casa părintească, unde, durer! latrina nu e ținută totdeauna în o stare corêspundătoare.

Pentru a împiedeca practicarea acestui obicei, să se pună de asupra ședutului, la 50 cm înălțime, o scândură transversală, cu partea posterioară cevaș înclinată. Scândura aceasta va silfi pe elevii rău dedați a ședea closet omenesce.

Garderobă, antecameră.

„Depunerea vestmintelor de deasupra în sala de învățământ”, dîce Leo Burgerstein, „strică aerul, când aerul e umed, micșorează cantitatea cubică de aer, întunecă pârții și alterează lumina prin reflexiune, de oare-ce vestmintele întunecate absorb multă lumină, întră împrejurări influențează intrarea luminei prin aceea, că îngroașă stâlpii ferestrelor, și împiedecă mișcarea în odaie”. Pentru aceste motive fiecare școală să aibă garderobă sau antecameră, înzestrată cu cuielele trebuicioase în scopul acățării vestmintelor de deasupra, a pălăriilor, parapleelor, etc.

Insemnătatea unei garderobe sau antecamere o cunosc mai bine învățătorii, cari în lipsa aceloră trebue să sufere inconveniente ce urmează din motivele amintite mai sus. Îndeosebi insuportabilă este stricarea aerului prin evaporațiunile pălăriilor și petoanelor.

Afară de cuiere nu este necesar alt aranjament. Dar fie garderobă separată, fie numai antecameră, și una și alta să se poată încălzi. E bine, ca vestmintele umede să se poată usca și copiii să nu fie siliți a îmbrăca vestminte reci.

De curățirea regulată și de ventilarea corespundătoare a acestor încăperi să se poarte grije.

(Va urma).

nile muzicii noastre bisericești așa, că sufletul ascultătorului se înalță pe aripi ale acordurilor la Acela, căruia îi aducem rugăciunile noastre. Laudă se cuvine tinereții compozitor, care și ea dirigent s'a arătat măiestru, căci executarea n'a lăsat nimic de dorit.

După serviciul divin am mers cu toții spre palatul național, unde în localurile „Junimeii” au fost prezentați și binevenți reprezentanții societăților.

După masă ne-am întrunit cu toții la orele 3 la așa numita „Academie” în sala teatrului orașenesc. Publicul a fost așa de numeros, în cât mulți s'au reîntors ne-mai putând căpăta loc. A luat parte și guvernatorul țării principele *Hohenlohe* și I. P. S. Sa metropolitul *Dr. Vladimir de Repta*.

„Academia” a fost inaugurată de către președintele „Junimii” dl stud. fil. *C. Lucaci* printr'un discurs în care a caracterizat starea culturală națională a Românilor bucovineni și a arătat însemnătatea „Junimeii” pentru propagarea culturii naționale.

După terminarea discursului de inaugurare a rostit profesorul de la gimnaziul din *Suceava* dl *Eus. Popovici*, membru emerit al „Junimeii”, o conferență: „Dorul și Românul” în care — după o introducere potrivită despre psihologia poporului, a definit și caracterizat pe baza poeziei populare dorul Românului, din mai multe puncte de vedere. Conferența a fost predată liber într-o limbă frumoasă și ținută într'un ton festiv.

Un moment înălțător a fost predarea sârbătorască a drapelului tricolor, donat „Junimeii” din partea doamnălor și domnișoarelor române din Bucovina.

În partea stângă a scenei sta un grup de domnișore în costum național, în partea dreaptă un grup de junimeni, ear' în mijloc stégul tricolor purtat de doi flăcăi în port țărănesc. Atunci dădora *Minodora Stefanelli* (în costum siliștenesc) cuprinsă de emoțiune și cu o voce tremurătoare dar energică cetește următorul act de donațiune tipărit pe pergament:

„Dămile și domnișorele române din Bucovina oferă astăzi acest drapel tricolor societății academice „Junimea”, cu ocaziunea jubileului de 25 ani al existenței sale.

Cu dragă inimă și cu viu interes pentru cauză a contribuit fie-care româncă obolul său la acest scop, voină a da dovadă de marea simpatie ce o are pentru acea societate, în sinul căreia au petrecut prin acest șir de ani membri iubii aproape din fie-care casă românească din Bucovina.

Cu mândrie privește Românul bucovinean la societatea academică „Junimea”, căci munca serioasă este scopul ei. Tesaure scumpe, ca limba, literatura și istoria noastră națională, se cultivă cu sfințenie în ea. În firma credință că și de azi înainte societatea academică „Junimea” va lucra pentru înălțarea nămolului nostru cu același zel și aceeași perseverență ca și în acei 25 ani trecuți, oferim acest simbol al dragostei nemărginite pentru națiune, al speranței în viitorul ei auriu și al credinței nestrămutate în idealurile ei, și dorim, ca societatea academică „Junimea”, care este viitoriul și mângăierea Românilor de bine din țară, să trăiască, să crească și să înflorască!

Acest drapel, odor neprețuit să vă fie! El pururea să vă aducă aminte de zilele grele și de timpurile de mărire, prin cari au trecut virtuțile și voiniciia Românilor, sprijinindu-se de stânca credinței către Dumnezeu, către patrie și către împărat.”

O erupție de aplauze și strigăte de „să trăiască” au acoperit aceste cuvinte atât de frumoase. Junimenii primesc drapelul, ear' președintele societății pășind înainte mulțamește damelor cu următoarele cuvinte:

„Onoratele dămile, stimate domnișore! Vă aduc în numele „Junimeii”, pe care ați onorat-o azi cu acest admirabil dar, cu acest sfânt simbol, mulțămitele cele mai profunde.

Nu e graiu, în care să se spună bucuria, emoțiunea ce o simt în momentul acesta. Cum se-î zice împrejurării, că sufletele nobile ale țării noastre, vestalinelor frumoșului, dămile și domnișorele române ne surprind la serbarea jubileului nostru cu un dar atât de frumos și sublim, cu un drapel tricolor — semnul, căruia se închină „Junimea” de un sfert de veac — îi zice fericire, feri-

cire ce nu se poate exprima în vorbe, ci numai simți.

Și fericirea aceasta e dublă, căci pe lângă bucuria, că Domniile-Văstre stimati și iubii societatea noastră avem și satisfacția că până azi ne-am ținut adevărat românește, confirmarea ni-o dați Voi, femeilor române, prin stindardul acesta. Mai mare mulțămire sufletească nu putem avea, de cât când vedem că principiile ce le-am reprezentat prin anii acestia sunt înțelese și apreciate de tot ce e mai bun aici la noi, de dvăstră, onorate dămile.

Scumpelor mame!.... Vouă vi a dat natura cea mai înaltă chemare. Voi dați viață vie iubirii, acestui demon dzeesc, voi dați simțiri și graiu ființelor ce ne urmăză, voi aveți în mințile văstre fericire odraslelor nouă. De-î o generație bună, meritul e al vostru, de-î rea, blăstemul nenorociților acestora și al urmașilor lor, pe capul vostru cade. Farmecul în cuvântul mamă e iubirea, și că dvăstră, onorate dămile, puteți iubi o dovedeți azi. Acest cadou vorbește.

Voi, fetelor, aveți o chemare și mai sublimă, dar și mai grea. Voi aveți să vă pregătiți să fiți odată mame și mai bune de cât cum le avem noi. De nu va fi acesta ținta și ambiția dvăstră, atunci e semn rău.

Numai atunci poate zice un popor că progresază, că se apropie de perfecțiune, când toate păturile generației nouă sunt mai bune de cât ale celei vechi. Dar voi aveți și altă menire. La noi în țară sunt referințe bolnave, referințe cari se vede că s'au nefastul product al amestecului sângelui nostru nobil, sângelui român cu sânge străin, rău, și ele ne fac pe noi tinerii sceptici, neîncredători, blazați și desepărați.

Nouă ne trebuie sentiment și emoțiune, ne trebuie idealuri, ne trebuie speranță și încredere în viitor, ne trebuie mai cu seamă iubire, iubire care să ne ridice — și toate acestea ni le puteți voi da, vrajelor făcătoare de viață. Voi puteți face din noi eroi, voi puteți să aveți odată fericirea să ne împlețiți cununi.

De o fi însă să vedeți cumva că noi nu ne mai putem ridica, că suntem slabi, că suntem odrasle cari nu mai odrășlesc, atunci deveniți eroine și scăpați numele nostru de rușine, spălați rasa cea mai nobilă de pata nemerniciei, puneți-vă în fruntea noastră și țărâșiți-ne în luptă unde-i ca mai înverșunată, ca să murim măcar cu cinste.

Ear' de sunteți și voi pe lângă viitorii vostri bărbați slabi și fără puteri creatore de idealuri, atunci poporul nostru n'are dreptul să trăiască și nici măcar să se treacă cu onor, ci ca un neam de sclavi.

Deci dați-vă seama, iubitelor domnișore, de rolul ce-l aveți. Gândiți-vă în una că viața noastră-i pe veci legată de a dvăstră, și de o fi nevrednică, sunteți culpabile și voi.

Pe tine simbol sfânt te primește azi „Junimea”, fiica ta, din mâini generose, tu ești productul iubirii femeiești. Să fii și tu generosă către noi și iubeste-ne și tu. Te implor, falnicule tricolor, să ne dai puteri, să ne dai speranță, să ne faci demni de iubirea ce ni-o arată azi femeile române. Însuși-ne curaj, ca sub a ta așază de aur să luptăm cum a luptat în numele ei poporul ai cărui urmași suntem. Umple-ne inima de idealism, ca să se încălzească mintea la el, și ia, ca mintea să ne lucre în conformitate cu inima, căci numai din această împărechiere ferocită poate naște un viitor frumos.

Te implor încă odată, dă-ne putere, căci grea luptă avem de luptat.

Eu îți jur în numele „Junimeii”, în numele a 100 de tineri, aici în fața țării, credință nestrămutată, îți jur, că nu te vom părăsi nici-odată cu conștiința, îți jur, că te vom reprezenta, divinitate simbol, ori-unde și ori-când. Ear' pe tine te conjur din nou, dă-ne puteri — de la slabi n'ai nici tu ce aștepta.

Domniilor-Văstre, mult onorate dămile și stimate domnișore, vă mulțămesc încă odată cu căldura ce o puteți avea un tiner, un Junimean în fața acestui moment festiv, pentru iubirea ce ni-ați dovedit-o azi, și vă asigur de mulțămirea și stima „Junimeii” pe care o onorați și o iubiți atât de mult.”

Entusiasmul era la culme. Aplauzele și strigătele de „să trăiască” nu mai încetau. Publicul întreg s'a sculat în picioare, ochii multora erau scâldați în lacrimi de bucurie și fericire.

Drapelul tricolor de mătase are 2 m. lungime și 1 1/2 m. lățime; pe de-o parte poartă cusut cu fir de aur în mijloc emblema „Junimeii” compusă din inițialele: „Vivat, crescat, floreat „Junimea”! din jos de emblema o cunună de lauri, ear' din sus de emblema și din jos de cunună devisa „Junimii”: „Uniți să fim în cugete, uniți în Dumnezeu”.

De cealaltă parte a drapelului stau anii 1878—1903, totul cusut cu fir de aur.

Mănerul de care e fixat drapelul poartă în vârf așază romană, din bronz obdus cu aur. Legate de drapel stau trei cordele tricolore cu următoarele inscripții: Dămile și domnișorele române din Bucovina (pe roșu) — Societății academice „Junimea” (pe galben) — La iubileul de 25 ani (pe albastru).

(Va urma).

Correspondențe.

Siliște, 14 Febr. 1904.

Într'e reuniunile române de meseriași loc de frunte compete reuniunii din Siliște, pe de o parte pentru vechimea ei, ear' de alta pentru activitatea însemnată ce dezvoltă, sub conducerea înțeleptă a dlui farmacist *Dumitru Banciu*.

De când dl *Banciu* a luat conducerea acestei reuniuni, în sinul ei s'au ținut deci de prelegeri, despre diferite chestiuni însemnate pentru meseriași, în anul trecut s'a aranjat o tombolă într'e membrii reuniunii, din care a rezultat un frumos venit pentru fondul reuniunii, ear' în anul acesta producțiunea de *Vineri*, 12 Februarie, care a lăsat deplin mulțămiri pe cei ce au luat parte la ea.

La această producțiune s'au predat piesele: „*Vistavoiul Marcu*”, comedie de *Teohar Alexi*; și „*Florin și Florica*”, comedie de *V. Alexandri*.

Dintr'e aceste piese mai mult a plăcut comedia: „*Florin și Florica*” de veselul *Vasilie Alexandri*, dovedindu-se prin această și acum, că dacă voim să procurăm o sârbă plăcută și în special publicului nostru de la sate, atunci să-i prezentăm pe bină scene, întâmplări din viața lui, ear' nu localități, în cari d'or limba e românească, încolo nimic, cum nici piese al căror subiect nu e luat din viața lui de toate zilele ci ca să zic așa: din viața lumii culte.

La aceste poporul nostru rămâne rece, asupra lui nu fac nici o impresiune, ori și dacă fac, ea e de o durată scurtă.

Cu totul alta este impresiunea ce o face asupra lui d. e. ciobanul culcat la umbra brațului, din gura căruia răsună cântece pline de dor și de jale, de pe buzele căruia poate auzi zicătorile noastre pline de frumseță, proverbele noastre pline de adevăruri și șăgalnicile frânturi de limbă, de cât cutare musiu ori lacheu din cutare piesă localizată, fie aceea ori și care, aibă de localizator pe ori și cine.

Deci bun și cuminte lucru au făcut meseriașii nostri, când pe lângă „*Vistavoiul*” al cărui subiect e mai departe de viața poporului, au luat și piesa „*Florin și Florica*”. În aceste două piese rolurile au fost jucate de dnii: *Simion Mihălțean*, învățător, care e și secretarul Reuniunii, *Ioan Borcea junior*, faur, *Ioan Țafa*, corelaru, *Toma Lupășiu*, covrigariu, *Dumitru Roșca*, pielar, și *Avram Ardelean*, călă de neguțător, apoi de dășorele *Maria Dubenschi* și *Maria Soră*.

Într'e dnii s'au distins *Simion Mihălțean*, care a dovedit, că e un bun cântăreț și din fluieră, apoi *Ioan Țafa*, *Ioan Borcea* și *Maria Dubenschi*.

Tot aci mai amintesc, că în zilele trecute cam 20 de meseriași, la îndemnul președintelui reuniunii au cercetat expoziția aranjată la Budapesta, cu care ocaziune sub conducerea dlui *Ioan Lupășiu* și a tipografului *Birău* au cercetat tot ce a fost demn de vedut în acest oraș, reîntorcându-se cu frumoase cunoștințe, și cu nou îndemn la muncă.

Leonil.

Oficială.

Onorații parochi, cari își ridică pe cale postală competența lor de la casa arhidieceșană, sunt poștiți a alătura la cuita subscrisă, ca și până acum, și un asemnat postal, provăcut cu adresa corectă. Suma banilor însă se va scrie aici corect și legibil.

NOUTĂȚI

„Despre pictura bizantină”. Prelegerea publică ținută a sârbă de asesorul *Dr. Miron E. Cristea*, „despre pictura bizantină”, a întrunit în sala palatului comitatens tot ce societatea română sibiiană are mai distins. Public foarte numeros, dame și domni, a ascultat cu vie atențiune interesanta prelegere, dând expresiune plăcerii și mulțămirei sale prin generale ap'aude și prin felicitarea prelegătorului. În unul din numerii următori vom începe să publicăm prelegerea, mulțămind de pe acum dlui asesor pentru bunăvoința de a ni-o fi pus la dispoziție.

Petrecerea meseriașilor români din Sibiu. Meseriași români din loc încă n'au voit să rămână datorii veselului prinț *Carneval* și așa au aranjat o petrecere de casă la „*Unicum*” Sâmbătă seara (20 Februarie n.). Cum arată însuși titlul, petrecerea nu a fost împreună cu r'prezentățiuni strict după program, ci a fost mai mult ca o convenire socială, legeră; a fost împreună cu cântări, declamațiuni, postă umoristică etc. Începutul l'a făcut un cor mixt, care a cântat: „*Dorul meu*” și „*Neică Neiculiță*” de *Murșan*. După aceea a declamat dășora *Grindean*, apoi a cântat un cor bărbătesc etc. Programul s'a sfârșit cu un cor mixt și un solo. Într'aceea dășore drăgălașe, în costum național, făceau serviciul postal umoristic, care a stîrnit mult haz; la sfârșitul programului apoi s'au distribuit buchete de flori, ca premii, dășorelor cari au căpătat mai multe corespondențe.

Pe la 11 ore în sfârșit s'a început dansul, care în voie bună și veselie a durat până pe la 5 ore dimineața. Petrecerea a reușit bine în toate privințele. („*Gig*”).

Petrecerea din Calbor împreună cu producțiune teatrală, aranjată de corpul învățătoresc la 14 Februarie st. n. — cum ni-se scrie — a fost cercetată de public numeros și a avut succes deplin. S'au jucat piesele „*Vlăduțul mamei*”, „*Cinel*”, „*cinel*” și s'au declamat câteva poezii. Poporul calborean, care până atunci n'a mai avut la el a casă petreceri de felul acesta, vedând deosebi mlădițele lui, tineri și june, jucând pe bină, a fost de tot încântat și deja și-a exprimat dorința, ca învățătorii să aranjeze și la Paști o petrecere de acestă.

† *Carolina Gall*. Venerabila matronă, mama *Ilustrității Sale* dlui *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților, după viață evlavioasă și bogată în fapte creștinești, a trecut din viață această, în etate de 89 ani. Decesul venerabilei matrone ni-se vestește prin următorul anunț:

Cu inima plină de durere facem cunoșcut tuturor consăngenilor, amicilor și cunoșcutilor, că preaiubita noastră mamă, resp. bună și străbună *Carolina Gall* născ. *Stan*, nobilă de *Boros-Jenő*, protopopă veduvă, în al 53-lea an al veduvei, în etate de 89 ani, după împărțșirea cu sfințele taine a trecut la cele vecinice.

Un suflet blând, plin de bunătate, de credință și de evlavie, a pășit pragul vieții trecătoare la viața vecinică, spre a și lua dreapta răsplată din mâinile Celui ce ne-a zidit.

Rămășițele pământești se vor înmormenta după rîitul gr-or. decemdată în cimetirul din *Lucareș* în 22 Februarie st. n. înainte de amiază la 11 ore. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvîntată.

Lucareș, 19 Febr. st. n. 1904. *Dr. Iosif Gall*, membru al casei magnaților, *Iulia Ranta* născ. *Gall*, *Nicolae Gall*, amplotat la calea terată, ca fiu și fiică. Ana *Furduiu* născ. *Gall*, protopopă, *Ioniță Gall*, *Laura Ranta*, nepoți. *Vasilie Ranta*, jude reg., ginere. *Romul Furduiu*, protopop, consoț de nepoată. *Victor și Letiția Ciuta*, *Remus*, *Laura*, *Alexandru*, *Sever*, *Sorin* și *Iustin Furduiu*, strănepoți.

† *Ioan V. Barcian*, proprietariu și redactorul ziarului „*Controla*” din *Timișoara*, a răposat alaltăieri, în urma unui morb de inimă. *Barcian* e originar din *Sebeșul-săsesc*; după absolvirea studiilor juridice la universitatea din *Budapesta*, în 1874 a fost ales notariu la magistratul din *Sebeșul-săsesc*. Părăsind acest post, spre a se dedica advocaturii, a practisat în cancelaria avocatului *Păcurariu* în *Sibiu* (răposat și el), apoi în cancelaria dlui *P. Rotariu* în *Timișoara*, fiind totodată și colaborator la „*Luminătorul*” (fôia dlui *Rotariu*). În restimp însă a abandonat advocatura, dedicându-se exclusiv ziaristicii. Până la 1894 (sistarea „*Luminătorului*”) a fost colaborator intern la „*Luminătorul*”, enterind și 6 luni de temniță pentru articolul de *Anul-nou* din 1888. La înființarea „*Dreptății*” a fost angajată colaborator intern, de care la finea anului 1895 despărțindu-se a înființat „*Controla*”. Despre cazul de morțe ni-s'a trimis următorul anunț: Cu inima plină de durere facem cunoscut tuturor „ru-

denilor și cunoscuților, că lubitul consoț, tată, frate și cumnat Ion V. Barcian, redactor și proprietar al „Controlei”, după un morbid îndelungat și greu a reposat azi, în 20 Februarie, înainte de amiază la 10 ore, în vârstă de 53 ani și în al 12-lea an al căsătoriei. Rămășițele pământești ale mult deplănsului reposat se vor așeza spre odihnă vecinică, după rîitul gr. or., din locuința sa din Timșóra-Cetate, str. Petőfi nr. 6, Luni, în 22 Februarie, la 2 ore după amiază. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvîntată! Timșóra, 20 Februarie 1904. Maria I. V. Barcian născ. Dellimanich ca soție. Florie și Vióra ca fiice. Iosif Barcian, Maria B. n. Barcian, Cornel Barcian, Traian Barcian ca frați. Iosefina Dellimanich cumnată.

† Dumitru A. Mosora. Primim dureroasă știre, că zelesul învățătoriu D. A. Mosora, de la școala noastră fruntaș din Seliște, a reposat azi (Luni), în etate de 30 ani. Reposatul era unul dintre cei mai buni învățători ai noștri și bun manuator și al condeului, despre ce publicul cetitoriu s'a putut convinge doplin din numeroșii articoli de interes școlar, unii subscrși cu numele, alții cu pseudonimul „Arghir”, cum și din frumoșele rapoarte publicate în „Tel. Rom.” despre întemplările mai însemnate din viața socială, bisericească și școlară a comunei Seliște. Ultimul raport publicat în „Tel. Rom.” și datorit lui Mosora a fost raportul despre sfințirea școlii din Seliște. Scurt după aceea morbul l'a doborât la pat.

Depunem și noi o lacrimă pe mormîntul lui isorvîtă din simț de adăncă durere pentru cel-ce ani de arîndul a fost colaborator la ziarul nostru și un vrednic muncitor în ogorul național.

Înmormîntarea se va face poimîne (Mărcuri) la ora 1 p. m. în cîmîteriu bisericești mari din Seliște.

Post de notariu. Sub nr. 810 și cu termin pînă la 29 Februarie st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în Porcești. Cererile concursuale sunt a se trimite la protopretorul preturei Sibiu.

Post de veterinar. Sub nr. 484 și cu termin pînă la 4 Martie st. n. e publicat concurs la postul de veterinar în Sebeșul-săsec. Salariu 900 cor. și circa 800 cor. anual din taxele pentru examinarea cărnurilor. Cererile concursuale sunt a se trimite magistratului orașenesc în Sebeșul-săsec.

Baracă pentru încuarterarea soldaților. Pentru a scuti poporațiunea de neplăcerile împreunate cu încuarterarea soldaților, reprezentanța orașului Esztergom a hotărît să clădiască o baracă în formă de casarmă, în apropiere de casarmele garnizoanei.

Cărbuni păstrați în apă. Mr. Macaulay un șir de ani a făcut în Anglia experimente în privința forței calorice a cărbunilor, ajungînd la rezultatul, că neasemănat mai mare e forța calorică a cărbunilor ținuți ani de-a rîndul în apă, de cît a celor păstrați în magazine uscate, ori întrubînțați îndată după scoterea din mină. Macaulay a dovedit acest rezultat în prezența unei comisii de experți, care — de acord cu el — atribuie această mai mare forță calorică faptului, că apa spală de pe cărbuni ingredientele cari împedecă combustibilitatea. Resultatul acestor experimentări e de foarte mare însemnătate deosebi pentru marina de război.

O mare hoție în Madrid. Făptuitori pînă acum necunoscuți, au furat din biserica colegiului „Sant-Illana” din Madrid obiecte (vase, cruci, etc.) de aur și argint, de greutate de sute de chilograme. Abstracție de la valoarea brută a metalului, obiectele furate sunt de așa mare preț artistic și istoric, în cît nici nu se pôte estima în v'r'o sumă orecare. Pînă acum s'a putut constata numai atîta, că hoții au dus cu automobil obiectele furate.

Osândă meritată. Filimon Dan din Ponor în Februarie a. tr. a ucis pe Simion Mătioc pe drum de la tîrgul Aiudului spre casă, și l'a jefuit de bănișorii ce l'căpătase pe o păreche de boi. Tribunalul din Turda a osândit pe Dan la mörte prin strangulare, ear' ajunsă cauza pînă la Curie, acesta în o ședință din săptămîna trecută a întărit sentința tribunalului. Dan era spaima ținuturilor din jurul Ponorului; fura, jefuia și ucidia fără nici un scrupul.

Economii cari voesc să aibă recoltă bogată se-și procure semințele trebuincioase de la casa de semințe ces. și reg. de curte Edmund Mauthner, Budapesta, Rottenbiller-utca 33. Firma trimite ori-cui bogatul seu preț-curent ilustrat, de 262 pagini. Prețurile semințelor, veritabile, curățate cu îngrijire, sunt efitine. Deosebi vrednice de amintit sunt semințele de napi de nutreț impregnate și asortimentul bogat de sorte nobile de bucate.

PARTEA LITERARĂ.

Filosoful Kant.

Conferință ținută de Dr. Vasile Bologa în sala palatului comitatens, în 14 Februarie 1904. (Fine.)

Să trecem apoi la metafisica generală, punctul lui de culminațiune. Pentru restaurarea acesteia deasemenea caută nouă basă, nouă dovadă, căci cele de pînă aci nu sunt suficiente. Întrebarea e dacă și există?

Metafisica generală întrebă: dacă preste tot există ceva, sau nu există?

Berkeley zice: nimic nu există. Lumea materială consistă numai în reprezentațiunile noastre. Dar' aceste reprezentațiuni consund, armoniséză la toți omenii. Sunt prin urmare o aparență, dar' totuși nu din örbă întemplare. De unde e această consonanță?

Empiristul va zice: pentru-că obiectele sunt aceleași. Acesta însă pentru Berkeley nu mai stă.

Hume e de aceeași părere, dar' pînă cînd Berkeley face sfîrșit numai lumii materiale, Hume face sfîrșit și lumii spirituale. Acest punct de vedere e și al lui Kant. El însă voește totuși să dea un tablou lumii, ce nu se aduce în legătură numai prin dedare. El voește să dovedescă un *nece*, o legătură în univers, ce nu se bazează pe dedare și din început e neexceptionabilă.

Lege naturală voește el să dovedescă, ce exclude ori-ce surprindere sau mirare. Și experimentul Newtonic e un experiment necesar, ce are calitățile unei științe. Dar' experimentul Humeic, are caracterul unei dedări. Din acest motiv se desparte acum de punctul de vedere Humeic și se razimă de Newton.

Acesta e caracterul primei edițiuni a opului său: „Kritik der reinen Vernunft”, (Critica rațiunii pure), publicat la 1781.

Întrebarea: de unde avem noi tabloul lumii acesteia, nu preocupă acum dintăi pe Kant. Cea dintăi întrebare ce-l preocupă acum e *nece*ul dintre fenomenele naturale.

Reprezentațiunile asupra tuturor celor externe, emană din subiect, însă într'un mod necesar. Din care motiv rezultă pentru Kant, că lumea e un tablou de reprezentațiuni.

În a doua ediție a opului numit pune pondul de căpetenie pe originea primitivă a materialului imaginilor noastre de lume. Acesta, zice Kant, este afară de subiect, ori însuși subiectul, ori ceva deosebit.

Idealistul Berkeley susține, că nu vine din subiect, nici din lumea materială, deore-ce nu există nici o lume materială, — provine însă din Dumnezeu. Dumnezeu e acela, care ne dă nouă tabloul lumii

În urma acesteia Kant afirmă: numai trei cazuri sunt posibile, adică substanța imaginilor lumii își are fundamentul în subiect, sau afară de subiect, și dacă afară de subiect, în spiritul cel infinit.

Tot ce-și are fundamentul în subiect, Kant numește „spontan”. Așa sunt vederile de spațiu, de timp, ear' contrariul de la acestea sunt cele „recipiente”: materia, sensațiunile. Ce e recipiat este efect; ce e spontan este fapt. Prin urmare dacă e vorba de recipiate, astfel ele trebuie să fie efecte. Berkeley zice da, sunt efecte, dar' efecte ale lui Dumnezeu. Preste această vedere a lui Berkeley nu pôte trece Kant fără un suris.

Dacă însă materia lumii, sensațiunile nu sunt fapte, ci efecte, și nu efecte ale lui Dumnezeu, ce rezultă atunci? Ca efecte nu trebuie să aibă o cauză? Nu se pôte, nu trebuie să concluzi existența, din existența unei cauze?

Ce e recipiat (efect), trebuie să vină de undeva. Ce e început, trebuie să fie de undeva început. O cauză a începutului trebuie să existe. Din aceasta însă urmăză numai existența unei asemenea cauze.

Prin urmare unica, la ceea ce noi putem conclud, este esistența cauzei. Calitatea ei rămîne necunoscută. „Acestă cauză e așa numitul „Ding an sich”, adică un ce, cu existență dar' cu calitatea sa necunoscută.

Astfel întreaga metafisică e redusă la: un ce există.

Acî se-mi fie permisă o mică digresiune. Abia sunt două luni de la mörtea altui geniu distins: filosoful englez Herbert Spencer. Acesta a clădit în timpul nostru sistemul său mă-

rat de „Filosofie sintetică evoluționistă”, în care iată ce zice relativ la univers:

„O realitate necunoscută formeză substratul tuturor fenomenelor. Căci ori-cât am reduce formele multiple ale acestora la o cauză primă și unică „Forța” — această „Forță” însăși nu o cu-ștem de cît prin senzațiunile de rezistență ce opune sforțării noastre musculare.

Dar' aceste senzațiuni sunt evident „ale noastre”, un *adaus subiectiv*, și nici decum o calitate a Forței în sine. Nu cunoștem așa dară de cît efectele Forței, — senzațiunile noastre; iar' Ea, cauza lor, principiul principiilor, rămîne pentru Știință un „Absolut Necunoscut”, cu efecte cunoscute, pe cari le numim fenomene.”

Aflăm deci, făcînd paralelă, că după un secol de la Kant, filosofia se menține încă pe același piedestal.

Dar' Kant nu s'a îndestulit cu rezultatul: un ce există. Prea i-s'a părut sec rezultatul la care duce filosofia teoretică. Căcă deci altă cale, spre a ajunge la un rezultat mai pozitiv de cît cel un ce există.

În vederea acesteia abzie de filosofia teoretică și în locul ei pune filosofia practică, care nu are defectele celei teoretice, e prin urmare necondiționat valabilă. Cea teoretică nu e în stare a dovedi nimic din întrebările metafisice. Din acest motiv trebuie întrerupt cu ea. Așa purcede Kant.

Filosofia practică e morală, etică. Cuprinsul ei este imperativul categoric „trebuie să fie” și nu „a fi”, ca la cea teoretică.

Filosofia practică nu pôte primi nimic din ipotesele filosofiei teoretice sau din conținutul ei. Cuprinsul filosofiei practice nu pôte fi nici antropologic, nici cosmologic, nici teologic, deore-ce toate acestea se bazează pe cunoștințele filosofiei teoretice. Din care cauză ori-ce etică e reproșabilă, dacă purcede din observațiile naturii omenești, din obiecțiunile asupra lui Dumnezeu sau asupra lumii.

Legea morală nu se pôte dovedi prin filosofia teoretică. În genere legea morală nu pôte avé nici un cuprins, de cît o curată formă.

Ori-ce lege însă e general-necesară. Prin urmare presupune în sine o generalitate. Astfel legea morală coincide cu notele caracteristice generalității. Și generalitatea din ce se cunoște? Din imposibilitatea contrariului, — unde nu există nici o contradicție internă.

Drept aceea principiul „trebuie să fie” urmăză din forma legii, din maxima generală. Și acesta singur e drept, necondiționat valabil. Astfel poziția, sau punctul de mînecare al filosofiei practice, al etice, nici-cînd nu e răsturnabil. — Kant pune acum pondul de căpetenie pe morală.

În urma acesteia două căi sunt posibile:

1. Principiul „trebuie să fie”, conținutul filosofiei practice, pretinde anumite existențe singuratic, sau

2. pretinde în genere o existență.

Pe cea dintăi cale se pot proba obiectele metafisice speciale, — acesta o face Kant; pe a doua cale se pôte proba obiectul metafisice generale, — acesta o face Fichte (1762—1814). Noi urmăim pe Kant.

Dreptacea filosofie practică e necondiționată, și nu numai necondiționată, ea și condiționează. Dacă tu „poți” (punem cazul să sîvîrșești un lucru), atîrnă de la aceea, că tu „trebuie” (să l' sîvîrșești). Tu „trebuie”, va se zică tu „poți”.

De condițiile „putinței” însă se ține o anumită durată a ființei omenești, o anumită însușire a acesteia, un purtător, o ființă responsabilă: spiritul.

Și legea morală: „trebuie”, duréză, se estinde peste toate timpurile, e un postulat infinit, tocmai fiind-că e necondiționat. Din aceasta urmăză afară de existență și nemurirea spiritului.

Așa restauréză Kant psihologia rațională pe baza filosofiei practice. Apoi merge mai departe.

Dacă legea morală „trebuie să fie” e necondiționată, atunci și urmărele trebuie să-i fie necondiționale. Urmările sunt: fericirea acțiunii morale. Urmare va se zică și nu scop pôte fi fericirea. Cine vînează fericirea ca scop, e un eudaimonist, și lucră contra filosofiei practice, contra etice.

Dar' trebuie să existe o ființă, a cărei vocațiune, a cărei tendință constă într'a supune principiul „a fi” celui „să fie”, într'un asemenea mod, ca moralitatea să aibă

drept urmare adevărata fericire. Acea ființă e Dumnezeu.

Astfel restauréză teologia rațională. Existența spiritului, nemurirea spiritului, existența Dumnezeirii, sunt așa numitele postulate ale filosofiei practice. Ea postulează existența acestora, fără de cari însăși nu pôte exista.

Moralitatea e deci bunul suprem, după Kant. Satisfacerea datorinței morale e absolutul scop final al acțiunii omenești. Fericirea e cel mult un mijloc spre acel scop. În satisfacerea datorinței morale însă se cuprinde și baza perfecțiunii omenești, ear' fericirea e urmarea acelei baze. Prin urmare omul care lucréză în spiritul datorinței sale morale, trebuie să fie fericit.

Mîneacănd de la această concepțiune, fixéză Kant și scopul educațiunii.

Cu acestea se termină opera de restaurațiune a lui Kant. Metodul e același, care s'a amintit deja sub numele: *Deducțiunea transcendentă*, numai că aici are un nume nou: *Postulat*.

Două căi se pot deci observa în mersul gândirilor filosofului Kant. Una de coborîre, alta de reintörcere, de înălțare și mîrire pentru el.

În vîrsta juniei, ca toți junii de spirit, e nemulțămît cu cele aflate, totul răstörnă, nimicește, mergînd cu opera distrugerii pînă la extrem, încât contemporanii săi îl numesc: *atotsfärmătorul* (Alles-Zermalmende). Urméză însă vîrsta bărbăției, a cumpătului și pătrunderii, cînd caracterul e în definitiv statorit, și atunci reînsoște, restauréză cele nîhilate cu genialitatea-i înăscută pe o basă mai sigură, pe temeiul mai solid. El sfărîmă, dar' nu lasă dărîmături în urma sa, ci perfecționează. Acesta e meritul lui, ridicînd astfel lustrul filosofiei la un nivel neîntrecut.

Cu acestea drept încheiere, fie-mi permis a repeta cuvintele filosofului Herbart, urmaș în catedra lui Kant, cuvinte rostite cu privire la Kant, la aniversarea unui secol de la nașterea lui:

Dreptatea totdeauna are prietini, dreptatea își crează pretini, căci ea e puternică de ajuns prin farm-cul ce emanăză dintr'însa; ear' ochiul omeneș e accesibil încă pentru lumina ce strălucește din dreptate. Astfel tributul de recunoștință pentru înțeleptul Kant, viu va rămîne, nu un secol, nu două sau trei, ci pînă la cele mai depărtate posterități.

Posta redacției.

Pentru dd. protopresbiteri. În urma întrebărilor ce ni-s'au adresat din mai multe părți, ni-am căștigat informațiuni în cauză și răspundem următoarele:

Din conspectul pe care dd. ppresb. au să l' înainteze consistoriului în înțelesul circulariului nr. 448/VI. ex 1903, trebuie să fie evident:

1. Ce fel de funcțiuni preoțești se fac la credincioși? La rubrica acesta se cuprîndă soiul sau felul acelor funcțiuni, adică numirea și înșirarea lor; d. e. botez, parastas, îngrupăciune, etc.

2. Să se arete natura acelor funcțiuni. Sunt ele generale (pentru toți) utrenia, vecernia, liturgia etc.; speciale ori casuale (pentru unii) botez, cununii; facultative (pentru cine vrea) d. e. maslu, parastas, etc. Sunt ele regulate sau incidentale, rare.

3. Cât e stola pentru un cas. Neînd stola egală în toate comunele, va fi corect a se arăta a) minimul, b) maximul, c) calculul mediu. Unde stola e în naturale, se induce acesta la rubrica naturalilor. Cât capătă și ce valoare are?

4. Sunt statorite stolele de superioritatea bis. Întru cît știm noi, stolele din arhidieceză nu-s regulate prin consistoriu în mod uniform, ceea ce nici nu e cu puțință, feliurite fiind referințele și obiceiurile diferitelor ținuturi.

5. De sigur multe funcțiuni se fac gratuit. Ba suntem informați, că față de trecut stolele se tot împuținéză, și tot mai puțin plătesc, afară de cei săraci, cari n'au de unde plăti.

De celelalte venite din porția canonică, bucate etc., acum nu-i vorbă.

Candidat de avocat

cunoscător perfect al limbei magiare și române află aplicare în cancelaria advocațională a lui Dr. Mátyás Lázár, Sibiu, str. urezului 11.

„Făgețana“, institut de credit și de economii în Făget.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „FĂGEȚANA“, ca societate pe acțiuni în Făget sunt prin această invitați în sensul §-ului 15 al statutelor societății la

a XII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Făget, Luni la 7 Martie 1904 st. n. la 10 ore a. m. în localul societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institutului și despre rezultatul gestiunii anului XII.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Decisiune asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul al XII-lea de gestiune.
5. Darea absolutorului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghiere.
6. Alegerea a 2 membri în direcțiune eventual comitetul de supraveghiere.
7. Modificarea §§-lor 4 și 50 din statutele societății.
8. Înmulțirea capitalului social.
9. Modificarea statutelor fondului de pensii al funcționarilor.
10. Eventuale propuneri făcute în sensul §-ului 26 din statutele societății.
11. Esmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală. [40] 1—1

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persoană sau prin plenipotențiați, sunt invitați în virtutea §-ului 16 din statutele societății a-și depune acțiunile Dlor cu o zi înainte la cassa societății.

Făget, la 11 Februarie st. n. 1904.

Direcțiunea.

Active		Contul bilanț.		Pasive.	
	Cor. fil.		Cor. fil.		Cor. fil.
Cassa în numărar	11,998.16	Fondurile sociale: capital de acții			
Realitățile institutului	70,833.17	1000 b. à 200.—	200,000.—		
Efecte publice	49,345.40	fondul de rezervă	100,000.—		
Acțiuni străine	20,720.—	„ special de res.	66,041.96		
Imprumuturi pe cambii cu cavenți	566.565.14	„ de garanță	6,000.—		
„ „ „ acop. hip.	201,865.46	„ realităților	10,650.06		
„ „ hipotecă	193,559.44	„ de pens. al func.	63,651.33	446,343.35	
„ „ oblig. cu cavenți	126.797.16	Depuneri spre fructificare		816,201.19	
Credite de cont-curent	100,596.91	Cambii reescomptate		77.455.70	
Mobilier	2096.26	Int. anticip. pe 1904		12,507.—	
după amort. de 10%	209.63	Diverse conturi creditore		14,620.52	
Diverse conturi deb. și int. rest.	55,588.84	Profit curat		32,627.55	
					1,399.755.31
					1,399.755.31

Eșite.		Contul profitului și perderilor.		Venite.	
	Cor. fil.		Cor. fil.		Cor. fil.
Interese pentru fondul de rezervă	6,000.—	Interese:			
„ „ depun. de fructif.	41,317.39	de la împrumuturi pe cambii cu			
„ „ cambii reescompt.	9,844.—	cavenți	61,908.51		
Salare, relut de cuartir și marce		de la împrumut. pe			
de prezență	17,986.34	cambii cu acop. hip.	20,140.37		
Chirie, porto, tipărituri		de la împrumut. pe			
și alte	3,986.48	hipotecă	20,262.22		
Contribuție directă	7,596.19	de la împrumut. pe			
de 10% după int. dep.	4,131.74	oblig. cu cavenți	12,209.69		
„ comunală	1,096.71	de la credite de cont-			
camera comercială	187.34	curent	7,035.37		
Competință de timbru	852.91	de la efecte publice	1,009.66	122,565.82	
Dare de drum	500.—	Profit de la realități		1,738.—	
Amortisare din mobilier	209.63	„ „ „ acțiuni străine		2,032.46	
Profit curat	32,627.55				
	126,336.28				126,336.28

Făget, 31 Decembrie 1903.

Directorul executiv:

Sebastian Olariu m. p.

Pentru comptabilitate:

Haneșiu m. p.

Membrii în direcțiune:

Axentiu Gaita m. p.

George Popoviciu m. p.

Adam Groza m. p.

Conturile prezente examinându-le conform legilor și statutelor, le-am aflat esacte și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, 11 Februarie 1904.

Comitetul de supraveghiere:

Dimitrie Iosof m. p.

Adam Lesnican m. p.

Alexandru Iclozan m. p.

Demetriu Carabaș m. p.

Vasilie Nicorescu m. p.

„ALBINA“, Institut de credit și de economii în Sibiiu.

Nr. 5336/1904.

Domnii acționari ai Institutului de credit și de economii „Albina“ se invită prin această în virtutea §-ului 20 din statutele societății la a

XXXI-a adunare generală ordinară

care se va ține în Sibiiu Sâmbătă în 26 Martie 1904 st. n. la 10 ore a. m. în casa institutului (strada Baier nr. 1) cu următoarea

Ordine de zi:

1. Bilanțul anului de gestiune 1903 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Distribuția profitului net realizat conform bilanțului.
3. Distribuția sumei destinate pentru scopuri culturale și de binefacere.
4. Fixarea prețului marcelor de prezență pentru anul curent.
5. Augmentarea fondului de garanță al scrisurilor fonciare.
6. Alegerea a 2 membri în direcțiune cu mandat pe 6 ani.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați în conformitate cu §§-ii 22, 23 și 24 din statutele societății, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovețile de plenipotență cel mult până Mercuri în 23 Martie a. c. st. n. 6 ore p. m. la cassa centralei noastre din Sibiiu sau a filialei din Brașov. [43] 1—1

Depunerea acțiunilor, respective a plenipotențelor spre scopul indicat se poate face și la institutele: „Bihoreana“ în Oradea-mare, „Bocșana“ în Bocșa-montană, „Furnica“ în Făgăraș, „Lipovana“ în Lipova, „Lugoșana“ în Lugoș, „Oraviciana“ în Oravița, „Patria“ în Blaj, „Silvania“ în Șimleu, „Timișana“ în Timișoara și „Victoria“ în Arad, în acest caz însă cel mult până Sâmbătă în 19 Martie a. c. st. n.

Sibiiu, în 13 Februarie 1904.

Direcțiunea.

a XXXI-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembrie 1903.

ACTIVE.		CONTUL BILANȚ.		PASIVE.	
	K f		K f		K f
Cassa în numărar	152,118.86	Capital social:			
Monete	7,567.15	6000 acțiuni à K 200	1,200,000.—		
Cambii de bancă	7,088,233.53	Fondul de rezervă al acționarilor	200,000.—		
Împrum. hipot. în scrisuri fonc.	5,055,486.87	Fondul de garanție al scrisurilor fonciare	400,000.—		
„ „ în numărar	285,370.49	Fondul special de rezervă	181,690.86		
Credite personale	1,757,093.38	Fondul de pensii al funcționarilor	427,924.—		
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	1,956,981.—	Depuneri spre fructificare	12,289,853.27		
Credite de cont-curent	478,773.41	Scrisuri fonciare cu 5% în florini			
Avansuri pe efecte publice	65,158.50	în circulațiune	1,656,000.—		
Credite fixe	9,434.10	Scrisuri fonc. cu 5% în coroane			
Imprumuturi pe produse	7,501.—	în circulațiune	3,397,000.—	5,053,000.—	
Casa institutului, realități dela gara Brașov		Scrisuri fonc. eșite la sorți în circulațiune	143,000.—		
și diverse realități de vânzare	697,716.87	Cambii de bancă reescomptate	359,153.50		
Efecte publice	2,302,435.05	Dividende neridicate	1,624.—		
Acțiuni dela diverse bănci	161,565.—	Interese anticipate pro 1904	143,658.07		
Efectele fondului de garanție al scris. fonciare	422,684.30	Profit net	252,983.40		
Efectele fondului de pensii al funcționarilor institutului	4,000.—				
Mobilier	10,335.—				
după amortisare de	1,035.—				
Diverse conturi debitoare	191,467.59				
	20,652,887.10				20,652,887.10

DEBIT.		CONTUL PROFIT ȘI PERDERE.		CREDIT.	
	K f		K f		K f
Interese:		Interese:			
pentru depuneri spre fructificare	519,282.72	dela cambii de bancă	456,689.75		
„ scrisuri fonciare	259,069.47	„ împrumuturi hipotecare	345,279.07		
„ împrum. luate pe efecte	2,283.59	„ credite personale	140,330.89		
Spese:		„ efecte publice	117,815.05		
Salare	97,991.23	„ credite camb. cu acop. hip.	127,667.91		
Bani de cuartir	17,530.—	„ credite de cont-curent	12,504.63		
Imprim., registre, porto, diverse	28,524.81	„ avansuri pe efecte	5,998.16		
Marce de prezență	8,460.—	„ credite fixe și împrumuturi			
Contribuțiune:		pe produse	1,331.88	1,207,617.34	
directă	38,000.—	Chirii		34,891.96	
10% dare la inter. dela depuneri	51,928.27	Provisiuni		33,329.35	
Amortisare din mobilier	1,035.—	Profit la monete		1,254.84	
Profit net	252,983.40				
	1,277,093.49				1,277,093.49

Sibiiu, 31 Decembrie 1903.

Iosif St. Șuluțu m. p.,

I. Papiu m. p.,

Dr. L. Lemény m. p.,

Cosma m. p.,

Iosif Lissai m. p.,

membru al direcțiunei.

membru al direcțiunei.

membru al direcțiunei.

director executiv.

contabil-șef.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă, și în consonanță cu registrele institutului.

Sibiiu, 18 Februarie 1904.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.

Mateiu Voileanu m. p.

Nicolau Ivan m. p.

Ioan Henteș m. p.

Victor Fincu m. p.